

III vihk

KUMA

I

122.890^x

VILJANDI ÕHTUKOOLI ÕPPURKONNA KOGUTEOS
1920

Kirg.

Tasa nagu vari venib mööda tund. —
 Ei saa süda rahu, ei saa silmi und:
 Meeles mõlgub mehe kogu, kaisutellev rind
 Anduv, olles kummuli, tule suudle mind.
 Avan särgi lumivalge, ilmub heleroosa rind.
 Silmil leegib kireving nii edev, vaatlen peeglist end:
 Kuldsed lokid valgeil palgeil, siidipehme rind —
 Nii olen ilus, hurmil huulil, tule suudle mind.
 Tasa nagu vari venib mööda tund. —
 Ei saa süda rahu, ei saa silmi und.

Lehte Maimula.

Hommik.

Punapäike kerkib taevaspiirilt,
 Vaatab üle mäe, orgude,
 Vaatab kuidas rahvas tõuseb kiirelt;
 Otsib kodu ja ei väsine.

Maa on verelompidega kaetud:
 Siin on vabadus' eest võideldud:
 Siin on mitmed vaprad võitlejatest maetud
 Kodu, kus ei keegi soovinud.

Aga päev meil näitab vistist ilus,
 Ilus nagu hommik juba kujutab;
 Nüüd kus öö läind põhjalaste vilus,
 Mööda nagu koit meil kumetab.

Mäletame kaua sind veel ilus hommik;
 Torm küll oli väga vihane,
 Aga sulle laulame, sa ilus hommik,
 Tänuelikud sulle oleme.

Must X.

Ütle.

Ütle mulle kevadeilu —
 Miks sa nii kiiresti kaod?
 Ütle mulle nooruste tuli —
 Kuhu nii kärmesti vaod?

Ütle mulle saatuse käsi —
 Miks oled vahel armetu karm?
 Ütle mulle armastuse vägi —
 Miks tihti nii lühike su arm?

Ütle mulle, lootus, miks petad
 Tihti oma säraga meid?
 Mure musta põue meid jätab;
 Kadunud hiilgus ja leid.

Kuid aeg vool' varjude riiki —
 Mulle vastust pole keegi veel and'.
 Ka mina lähen surnute liiki,
 Aga elu ma siiski ei tund'.

Laine.

Sügis.

Väsinult vaatab päikese kera
 Tumedast taevast maha;
 Kuldab viimased lehed veel puul,
 Kaob siis mägede taha.

Tumedalt kohiseb sügisene tuul,
 Vihaselt raputab lehti;
 Õudselt kuulutab tormide huul:
 „Sügisega vägi ju lahti.“

Kurvalt vaatavad rändaja silmad,
 Nähes tormide tulekut.
 Tumedad, salalikud — sügisised ilmad;
 Tunned nagu viimast minekut...

Laine.

Vainul.

Vadinal ma vainul jooksin,
 Karjasmaal ma mängisin.
 Järvekaldalt lesta-kive,
 Lainetesse loopisin.

Pisaraid siis pildsid lained,
 Pärliks muutis päike neid.
 Kuldas virvendavad lained,
 Kõrkjas kalad sulpsu lõid.

Vainul, jah siis jooksin tihti
 Lillekesi noppides.
 Punetavaid maasikmarju,
 Põõsastikust otsides.

Vainult tihti emakene
 Viis mind kodu õhtu eel.
 Vainult tihti pisarpillil
 Jooksin isal kaebama.

7.2.20.

Mai Pung.

Lahkund on valged linad.

Lahkund on valged linad, mis tumedat maapinda katsid. Kadund pikad allarippuvad jääpurad. Ja nagu wargsi, nagu salajõul paisuwad pungad puude okstel. Taewas on puhassinine. Linnukesed siristawad katuse räästal päikese soojendawate kiirte all, nad laulawad kewade terwituslaulu. Weed woolawad mühisedes jõgede, ojakeste, kraawide sängis, rahutumalt otsiwad nad paika, kuhu seisma wõiks jääda, kus poleks tarwis nii kiirelt woolata. Ka inimeste nägudelt paistab kewade lootus — igatsus päikese järgi! —

Wäikeses toakeses, mille aknad õhtu poole, elab kastanjakarwa lokkidega Aino. Tema kahwatumast näost, igatsewaist mustist silmist paistab rahutus, tüdimus. Aino ei näe kewade tulekut! Ei, ta ei tahagi teda näha. Päewade kaupa istub ta toas, kuhu weel kewade esimesed päikeskiired ei ulata. Tihti nähakse teda sügawas mõttes seiswat, pikkade ripsmete wahel hiilgawad pisarad. Miks? — Miks nähakse nii tihti tema ilusais silmis pisaraid? Ta on ju nii noor, miks ei ole ta rõõmus?! Aino ei tea isegi selle küsimusele wastust anda.

Aga siiski mõtleb ta tihti. Miks peab ta nii üksi, nii mahajäet olema? Miks piinab saatus teda? Aino istub päewade, nädalate kaupa omas lihtsas toakeses tummalt nagu nonn üksikus kloostris. Ainuke inime, kellega ta mõne sõna räägib on tema õde, Roos.

Juba piiluwad õhtuse päikese kiired wargsi Aino toakese aknalle, temale kewade tulekust, kewade soojusest ja õnnest rääkima. — Aga Aino on weel kahwatumaks, üksluisemaks jäänud. Suured mustad silmad wahiwad tarretanult sügawaist koobastest wälja. Huuli ümbritseb walus joon. Kahwatud, närtsind käekesed lamawad jõuetult waibal.

Päike piilub läbi akna Aino woodile ikka lähemale, mängib waibal lamawa marmorkahwatuil haige kätel, mille liikmeid ja sooni wiimseni wõib äralugeda. Aino ei taha päikesest, kewad-ilust midagi teada. Ta pöörab oma näo seina poole, peidab end päikese waltatuma kiirte eest. Mis toobki kewade temale? — Ei midagi! Ainult walusama tundmuse jätab ta tema hinge.

Päikese soojendawa kiirte all on pungad puude okstel paisund ja õrnad rohelised lehekeseid ehiwad endisi ilutu raagus oksi. Koltund ja mustawat maad ehib haljendaw rohi ja tuhanded lõhnawad õiekeseid.

Aino aga unistab surmast, igawesest õnnest, unistab taewast, inglitest. Unistab walgeist roosikesist oma rohelisel haudkünkjal. Tahab põgeneda kewadise ilu ja õnne eest musta mulla rüppe.

Kuid saatuse tahtmine oli teine. Aino ei tohtind weel surra. Päike tuli igal päälelõunal ikka kauemaks ajaks Aino seltsiliseks, suudles tema kahwatut näokest, mängis tema närtsind kätel, surus Aino hingesse kewade ärkamiseo. Ja Ainos ärkas igatsus kewade, päikese, lillede ja linnukeste järgi. Ta ei tahtnud enam surra. Rahutumalt waatas ta naabri maja katuse nurgal üles seat kuldnoka kongi. Tal oli suur igatsus sääl kuldnoka paari warasil hommiktundel kongi wardal rõõmsalt wilistamas näha. Igatses lõokese õnnestawat lõõritust kuulda. See wäikene elu lootussäde kaswis Aino hinges ikka wägewamaks. See oli kewade salajõuline hääl, mis temale sosistas: „Aino, sa ei sure weel, sa ei tohi surra. Sul on ju nii palju elus wõidelda, korda saata. Wäsimata teed raiuda, et jõuad oma eesmärgi tipule, kus oma wõidulippu kõrgel oma wäikese kodumaa auks ja uhkuseks wõid tõsta!“

Selle kewade salajõu sunnil paranes Aino wäga ruttu. Uuesti lõid tema paled elu nooruse lõkkele, silmist kadus lootuseta ilme. Ta wõis juba wälja aeda minna, oma tuttawaid lillekesi ja linnukesi kewadisel jälle nägemisel terwita.

Mai Pung.

Suwe ilu.

Kõnnin warahommikul lillede ja roospõsaste keskel, mille madalate latwade üle päikeskiired wärwilise lõimiskangana joonduwad. Igal pool mu ümber õitsewad walged roosid Kummardan alla ühe juure neist, mis kastest niiske ja nüüdsama puhkend, kuid mul ei täidu teda

murda. Siit ja säält roosi õielt kiirgab kastetilk, sära-
des päikese paistel.

Kõnnin üliatult kesk aeda, palja jalu ja palja päaga. Magusa jõu tundmusega paitab mu ümber õhuke, walge hommik-kleit, mis ei pigista ega jää jalgu. Tasa mängib tuul mu kullas lainetawa juuksiga, mis wabalt, lahtisena mu õlgil lamab. Üksiku saikadena piirdub mu walge otsaesine keerdickist

Tunnen enesel raske aromi ja hiljuti peletet une mõjul kergel uimastust, ühtlasi täidab terwet olewust meeldiw rahuldustunne. Lasen wäsinuit rohule, jättes ennast passiwseks selle mõju alla, mis nagu kerge pilw ikka tihonedes wiimaks terwet hinge täidab.

Nii joobun kummuli rohul jasmini magusast lõhnast ja ümbruskonna ilust. Silmlaugude ahtakese pilu wahelt lasen pilgu libiseda ligiolewase tiigi üle, mille tasasel, klaasistand pinnal weetleb päike. Kõrkjaste seast argsi tõstawad häbelikult päid wesiroosid, mis pikad, painduwad kui naise kehad. Edewalt peegeldawad endid wees, kaldal kaswawad walged pajud. Kõige selle üle wõiwib sinine taewas, naeratawa päikesega.

Lehte Maimula.

Wiirastus.

Nägu oli rühmikusse kirjutuslaua pääle wajund. Käed tuiksid pää raskuse all. Tahtmatult silmlauge kinni hoides ja hämarust oma ümber tundes, kestab uimastaw-raske uinak. Waim nägi omi mõtteid, nagu sõjawägesid olemuse tühjusteed kõndiwat ja marschi laulwat, mis kõrwu kuuldus kaugusest nagu tasane lainete kohin.

Äkki jahmatin, hinge kinni pidades kuulatin, kuulen tasast hingamist ja sõra krõbinat. Wahin suuril sil-

mil hääle poole. Kahwatan, sõnad surewad huulilt . . . Pikk tume kogu liigub minu poole — inetu, kuivatu, ettepoole weidi küürus. Keha ka rõhkease limaga, mis tuliwalgel peaaegu phosphori sarnaselt hiilgab. Inetult awat huuli taga tuleb nähtawalle terve rida waigeid harnbaid.

Kohkunult tahan põgeneda selle koleda saatana eest, aga hirmust halwat, ei saa paigastki liiku. Säälsirutabki ta juba omi pikki kondiseid käsi minu poole; kawal naeratus huulil, surub oma külma, liimast keha minu kuumawa rinnale. Wõpatan . . . Wäljas lööb raatus kakstelstkümmend. Kesköö. Ärgan uinakust ja kaob wiirastus . . .

Lehte Maimula.

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Milli.

Milli — tüdruk, nagu hariilik tüdruk kunagi; wana-
duse suhtes paljuist ümbruskonna tüdrukuist mitme
aasta wõrd nooremgi. Ei wõi öelda, et ta just päris
ilus on, kuid seda vähem wõib teda inetuks pidada.
Ta alati õhetawad palged on nii mõndagi teisesoolist
kütkestand, ja oma meeldiwuspüüdes wiimaste wastu
on ta, wõib olla, weel täielikumalt edenend kui teised
temasugused. Ta westab lahkett juttu, tehes sääjuures
koketeeriwaid liigutusi. Ta naeratab süütult, saates alt-
kulmu meelitawaid pilke wasturääkijalle, iseäranis rohkelt
weel siis, kui wasturääkija on meesterahwas. Ja lau,
päew-õhtusteks simmanideks alati jatkub tal jõudu
sääljuures päriselt unustades möödunud nädala raskusi.
Ja tantsus on ta õieti erakordseit püsiw. Ta wõib
tantsi öö, weel järgnewa päewa ja, wõib olla, weel
teiseigi öö ühejärjega, ilma et ta ainsastki liigutusest
wõiks märgata wäsimust ehk tüdimust.

Kuid hoopis wastupidine omas füüsilises wõimises on ta igapäise töö juures. Kuigi ta suudab teisi enam-wähem järgida, siiski esineb ta alati wiimaste reas, olgu see heina niites, kus tal päewa kohta wähe-malt üks kaar teistest ikka vähem niidet; olgu loogu wõttes, kus ta, nõjanedes rihawarrele, wajub tihtigl sügawaisse mõtteisse; olgu see kodusil talitusil, kus ta kõnnak ja toimingud iseäraliselt aeglased, weniwad — ühesõnaga: kuigi teda mitte päris laisaks ei wõi pida, siiski töö suhtes seisab ta waks maad allpool keskmist töölist.

Nagu juba öeld, tihti süüwis ta mõtteisse, ja seda eriti niisuguseil juhusel, kui ta wiibis eraldatuna teisist inimesist, nii et juttamine nendega wõimatu. Naisterahwad on üleüldse rikkaliku kõneanniga, kuid eriti rohkelt selle taewalise talendiga oli warustet Miili. Kui tema lähedal wiibis ainuski isik, siis kuuldus ta hele-käre hääl üle kogu nurme ja aasa. Ta wõis üksi kõnelda tundide wiisi, kus juures ta meisterlikult oskas oma jutu lõpu ühendada selle algusega, nii et kõne pidi alati sorama, olgugi, et sisu perioodiliselt kordus. Omas kõnes püüdis ta kuulajalle selgeks teha, et tema on ainuke ihaldataw iludus, kel' iga sõrme kohtakümme ehk enam kosilast. Kuid kunagi ei wäljendand ta seda mõtet otsekoheste sõnadega, waid kuulaja pidi seda juba isegi mõistma tema kaudseist awaldusist, ja kui ta seda siiski weel aru ei saand, siis oskas Miili asja-olu niiwõrd selgita, et selle juures kellegil ei pidand olema enam mingisugusi arusaamatusi ega kahtlust.

Olgugi, et Miilil nii suur hulk wõtjaid on, kuid kindel asi on see, et Miili on tüdruk, ja seda teab kogu ümbruskond, ja teab ka Miili ise. Mispärast ta tüdruk on, sellest teab külarahwas paljugi rääki, kuid temale eneselle jääb see küsimus umbsõlmeks, mida ta püüab

lahti haruta igal wõimalikul üksiolekul. Ja see oli asjaolu, mis Miili sundis mõtlema, sundis kurvastama ja isegi nutma. Kuid vaatamata kõigi unetu öie pääle —, jääb tal see asjaolu siiski arusaamatuks. Ta ei suuda ennast tüdrukuna ettekujutagi, kuid faktiliselt on ta siiski tüdruk, aga mitte naine. Tema waimsilma ees seisab pikk rida austajaid, olgugi silmkirja teenrid, kuid Miili wõtab neid kõiki tõsiselt. Ta harutab, mis-suguselle minna ja kellele minemata jätta, kuid nende seast ei jõua ta siiski leida meelepärast. Kuid mehele peab Miili saama, ja pulmad ei wõi hiljemaks sügiset jääda, sellepärast on tarwis kindlale otsuselle jõuda ja mitte minutitki kauem enam wiiwita. Ta arwustab üksikult kõiki omi peigmehi, kuid kõige kohasemaks leiab siiski Wibu Juhani, sellesama taluomaniku poja, kelle juures ta teenib suwilisena. Kuid paha on see, et Juhan liig pika kaswuga ja wähe kongis ninaga, mis Miilile sugugi ei meeldi. Ja pääle selle on tal käed käsnid täis. Kuid need wead kaalub üles Wibu Juhani warandus, sest ta on ainuke poeg ja isa surma järele ei päri ta üksi talu, waid ka kauni summakese raha, millest külarahwas nii mõndagi teab jutusta.

Ja Miili teeb lõpuliku otsuse Juhanile naiseks minna.

Nagu alati niisuguste otsuste juures, nii ka nüüd, läheb Miili sauna-Anne juure. Sauna-Ann on elatand inimene, kes Wibu saunkambris elutseb. Wälimuse poolt paistab ta weel waesem kui waldsant, aga mammona suhtes wõib ta isegi Wibu peremehega wõistelda. Ja külarahwas teadis kinnita, et kui Wibu peremehe ja sauna-Anne raha waekaussele panna, siis on kaalõrs tingimata tasakaalus. Palju selles külajutus tõtt, wõi palju säääl walet, on igatahes raske otsusta, kuid peab siiski oletama, et ega ka ilma tuleta suitsu ei wõi olla. Ja

sellest wõib ka järelda, et sauna-Ann just ilma kopi-kata ei ole.

Ameti poolest oli sauna-Ann üle maakonna tunt kaardtark. Kui inimene nii laialt tunt, siis peab ta osaw olerna oma spetsiaalalal. Ja see omadus oli Annel. Kaarte pannes luges ta nagu raamatust kõik su mine-wiku kogemused, olewiku üleelamised ja tulewik — see oligi just pääasi, mida ta sulle täpikäält õieti ette ütles. Üleüldse rääkis Ann väga wähe kaardpanekul, kuid mis kord üle ta huuli weeris, see tingimata pidi ka sündima. Ja sellepärast sai sauna-Ann Wiboo peremehelt tihti wõtta, et tema juures käib iga päew palju wõõraid, kellele Ann ettekuulutab kord õhwakese koolemist, kord lehma ahtraks jäämist, kord wargusõnnetust, kord jälle wana emmise pörsa äramagamist, tütre pordikuks minekut, rikka mehe saamist, perekonna tüüsi ja palju, palju, mis sauna-Ann kõik ettekuulutab; ja kui see ettekuulutus kord Wiboo sauna-Anne suust tuleb, siis on see niisama hääd, nagu oleks ettekuulutatud sündmus juba praegu üleelada.

Kuid Ann ei ütle sõnagi ilma tasuta, waid pereinaiilt nõuab ta oma tarkuse eest kas paar naala wõid ehk päts leiba, lamba kints, lassi täis piima, suka tarwis willast lõnga ja palju on weel asju, mis Ann kõik wadab oma kunsti eest. Kuid teenija inimese kohta mak-sab tal kindel taks: wiis kopikat ühekorra kaarde wäl-japaneku eest, ja et õige otsuse tegemiseks kolm korda kaarda wäljapanna tuli, siis ei pääse ükski hingeline tema tarkust imestellema, enne kui ta wiisteistkümmend kopikat läbi Anne näppe wiimse tasku ei libistand.

Nii siis — Miili otsustab minna Anne juure. Et aga Ann kõiges mõnikümmend sammu mäelt-tare juu-rest eemal, siis läheb ta sinna juba lõun-ajal, et rute-mini teada saada, kunas tal Wiboo Juhaniaga pulmad tu-

lewad. Aga siin oli Miilil wäike takistus ees: tal puudus raha. Olgugi et sauna-Ann temale, kui alalisele kauparwitajalle, tuiewikaknad awand kümne kopika eest, kuid seegi summa on suur küllalt, et Miili weidi mõtlema panna. Ent lõppude lõpuks ei jää tal ikkagi muud nõu üle, kui peremehe poole pöörata, ehk tal sellelt küll juba pool palka ettewõet.

— Wiiskümmend kopikat annab ta ikka weel, — mõtleb Miili peremehe juure minnes.

— Kuule Miili, — wenitab peremees, ärakuulates oma teenija soowi. — Mina ütlen sulle sõbramehe poolest: jäta õige see rahawiimine sauna-Annele; temal on teda muidugi rohkem kui minul ja sinul kokku. Ja seda, mis sauna-Ann sulle wiieteistkümne kopika eest ütleb, wõin ma sulle ilma hinnata öelda: mehele sa ju ometi ei saa; waata, tuleb weel mõni wäike juure ja see on kõik.

Peremehe wiimane ütetus sunnib Miili waikima. Ja kui to kord keegi Miili näkku oleks waatand, siis oleks igaüks juba ta silmist wõinud lugeda, et Miilil on midagi südame pääl, midagi rõhuwat, rasket, mida peremees praegu osutand.

Kuid seekord peremees Miili pääle ei waata, waid, pilguga nurka pöördult, wenitab ta taskust punga ja loeb wiis kümnekopikalist Miili ette laudnurgale. Miili ei näe peremeest, ta ei näe ka raha. Ta wiibib kaugemal, ta mõtleb millegi üle. Alles siis, kui peremees küsib: „Kas jätad siis selle raha nüüd minu kätte hoiule?“ kahmab Miili need laudnurgalt ja jookseb suure rutuga sauna-Anne juure.

— Wõõõeh! Juba jälle Miili siin, — imestab sauna-Ann. — Kulla lapsuke, sina ei raatsi ka ühte päewa mind waatamata jätta. Astu aga siia poole ja räägi, mis

uemat ka kuulda: sa nagu noorem ja puudud kokku rohkem välisilmaga.

Wanaeit pühib põllega kolmjalgset pinki ja käseb Miili istu.

Miili tutvustab eite esite oma ajakasinusega ja räägib siis oma tuntud loo, mis pääle sauna-Ann nõõrīga niuetele seot taskust wõtab kaardid, mis niiwõrd kulund, et Miili neist ühteainustki ei tunne.

— Ja-jaa, lapsuke! Puhas mure ja südawalu. Kõik mustad ümberringi, — arutab Ann oma kuiwand näp-
pega kaarte lauale laotes. — Ikka mustemaks: suur südawalu. Aga waatame, mis sul siin rinna pääl seisab. — Jaaa! Miili, ei saa sina meest, ei ole wõtjat sul kuskil. Waata, see ristiwerd poiss, mis sul südame pääl — ära mõtle, Miili, et see sind wõtab. Ainult tillukese saad temalt.

— Aga Ann, räägid sa tõtt?

— Ei mina räägi midagi, waid seda räägib Jumal, kes kaarde läbi mulle sõnad ja mõtted annab.

Esimisest ärewusest toibudes pidi Miili iseeneselle siiski tunnistama, et sauna-Ann räägib tõtt ja tõtt ni-melt tillukese asjus, sest Miilil oli, olgugi sennisaadik ainult enese teada, selleks küllalt tunnusid, mis seda wäidet aitasid tõenda. Kuid milgil teel ei suutnud ta usku, et Wibo Juhan teda ei wõta; ta ei suutnud seda eneselle ettekujutagi. Ja selles asjas pidas ta sauna-Anne walelikuks, igaweseks pattoinaks, kes Jumalsõna juures alatult lausub.

Miili mõtleb. Kord arwab ta, et sauna-Anne, kui küllalt autoriteetlise isiku, ütelus siiski tõeneb, kuid säälsamas mõtleb ta hoopis wastupidist: ega siis ometi iga ettekuulutus täpipäält täideminna ei wõi. Ta mõtleb edasi ja tagasi; arutab kaua ikka ühe ja sellesama aine üle — ja wiimaks jõuab otsusele, et kõik wõimalused

tarwis kasuta, et Juhani eneselle wõita. Ta tahab hool-samini töö juures olla, isegi kõige esimine peab ta igas kohas olema; ta püüab rohkem meeldi, püüab mõista Juhani tahtmisi, et mitte midagi talle meelwastast teha, kui aga Juhan peaks ainult teda wõtma ja wõtma õige ruttu. Ja Juhan peab seda — peab seda juba selle-pärast, et Miili selleks käima paneb kõik rattad; peab sellepärast, et kord walesta selle jõe kaardimoori ette-kuulutusi.

Kuid kõige paremagi tahtmise juures ei suuda Miili omi mõtteid elusta. Ta tahab hoolas olla, kuid on, wõib olla, weel aeglasem ja weniwam, kui ta seda senni olnud. Ta tahab Juhani meeldi, kuid arusaamatul wiisil on ta ka selles osawuses paljugi unustand. Ja ilu, millega ta nii mõnigi kord uhkustand, see on wiimasel ajal tuntawalt kahanend. Kuid need pahed kannaks Miili waikselt, kui mitte küla naised ei lärmitseks, et Miili juures kõik asjad mitte korras ei ole. Ja kui ühel tüdrukul kõik asjad mitte korras ei ole, siis räägitakse teniast igal pool kõiksugu jutte magushäbelikult. Seda on Wiboo peremees ja saana-Ann juba ammu tähelpannud ja Miilile sellest poolnaljates mõista annud. Niisugused jutud aga ei püsi ainult oma küla piiris, waid nad ujunewad üle kogu walla, kiheikonna ja eriti Miili kohta wõib tõenda, et need jutud isegi üle maakonna ulatasid. Ja see oli asjaolu, mis wähen-das Miili tööjõudu, sundis Miili waikima, sundis teda kurwastama, sest kuulates iga külanaise juttu pidi ta eneselle ikka tõendama: „See on õige“.

Ei oleks asi weel nii paha olnudki, kui ta Juhanilt saaks ainsa sõnagi, mis talle lootust annab, mis teda minutikski trööstiks. Kuid seda ainsat sõna pole ta senni saand. Miili igakordse küsimuse pääle: „Kunas meil siis pulmad tulewad?“ ei ole Juhan kunagi kind-

lat wastust annud. Ta ei ole ,ei' ega ,ja' ütlend ja on ütlend ,ei' ja ,ja' korraga. Et aga küla juttu enam wä-henda, ehk hoopis lämmata, siis esines Miili mainit küsimusega Juhanille iga nädal, hiljemini iga päewgi, kuid kka üks ja seesama wastus: „Waataame weel edasi, eks pulmiga ole aega küll.“

„Waataame weel edasi' ja ,pulgiga on aega küll, — need on sõnad, mida Miili peab mõistma, peab neist lühida, kahehäälikulise sõna wäljawõtma. Miili mõtleb ja mõtleb; ta mõtleb öösi ja päewa, kuid midagi kindlat puhthelilist ei leia ta neis sõnus. Esimisest järgust järeldab ta kahtlase ,ja' kuna teises kõlab samakahtlane ,ei'.

Ent Miili waatab edasi, ootab, ootab nädala, kuu, kaks ja igapäew küsib ta Jhanilt pulmpäewa, mida ta nii igatseb, sest wiivitamine on Miilile õnnetuseks. Kuid kõik on asjata: ikka seesama kahtlane ,ei' ja ,ja', ,ja' ja ,ei' ühekorraga. Kuid Miili ootab ikka, ootab kui õre wõsa kaet kuldlibledega, kui ainult waresed kisawad kase latwul ja nurme katab kõrrestik. — Kuid mitte midagi paremust, küll aga sellele wastupidist Miili tunneb, et ta töösse ei wõi minna, ta ei wõi oma lapsele süüagi teha, ta ei taha ka ise süüa. Ta lamab külmas esikambri, lamab säääl nuttes, südantlõhestawalt nuttes.

— Juhan! — hoigab ta, kui hüütaw tagakambri astus, et õue minna. — Juhan! . .

Ainult kaks korda seesama hüüd Miili suust sun-dis Jhanit seisatama, kiskus ta Miili woodi ette.

— Ütle nüüd, kunas. . . . Kunas tahad sa mind naiseks krooni?

Juhan waikib.

Wähe aja pärast tuleb ka peremees esikambri ja imestab:

— Miili päris woodis! Kas ma ei ütlen sulle, et sa omale mõne väikese kaala mängid. Nüüd ei saa sa hilpu ihu pääle sellelegi, kes poolalasti säääl wäljas poris päterdab, ei tea, mis weel sellega pääle hakkad.

— Miili, waiki; ainult waiki, ma palun sind!

Ja Miilil oli waikimist tarwis. Alles nüüd sai ta aru, kes ta on. Alles nüüd õppis ta tundma iseennast. Alles nüüd ta otsustas, et ta on põhja langend olewus, püherdaw sügawas sopas, poris, kust teda wäljatõmbab ainult himude ohwriks möödaminew mees, kes wallatute ihade täitmisel teda jalaga tõukab weel sügawamasse rappa, kus ta ainult püherdab, ilma leidmata päästeed. Ta on üleni sõnnikuga kaet olewus, aga mispärast kuhjub see muda ja pori kõik tema kaala? Mispärast ei süüdisteta meest, kes weel suurem kuritegija naise elusalt matmisel? Mispärast seda patuks pannakse ainult naisele, kuna mees ilma mingisuguse plekita luurab teist, et seda niisama tallata, niisama elusalt auku ajada? Need on küsimused, millega Miili kütkestet, millele ta otsib seletust, mis tal siiski jääwad arusaamatuiks.

Ent Miili ei suuda kauem waikida, ei suuda Wibo peremehele teadustamata jätta, kes on ta poeg. Ja silmapilgul kui perenaine astub köögist esikambri, kisenab ta ülewoolawas ärituses:

— Juhan too oma lapse emale wett!

Miili woodi ees seisab kolm kaju. Ja kordamisi manitsewad nad Miili:

— Waiki! Ainult waiki ja kannata!

24.2.20.

C. U.

Üksik.

Karja-tänawas kaswab üksik, mitmesaja aastane tamm. Nii üksi ja teistest maha jäet seisab ta ja laotab oma oksad kaugele, puhtasse sinawasse õhumerre. Ma istun ta wilusse, wana, tugewa, jämeda juure pääle. Tasa, waikselt, pühalikult kohiseb tema tumeroheline sammetskroon minu pää kohal. Ta jutustab wist oma elulugu, aga ma õnnetu ei saa ta waiksest pühalikust kohinast aru. Wanake waikib aegamööda ja wiimaks ej liiguta ta ühtegi oma lihawat, õhtuse päikese käes läikiwat lehte. Aga kohin tema laias kroonis on weel ikka kuulda. Ma tõusen ja lähen edasi, weel kord waatan ma tamme poole tagasi. Lindude parw on tema wana nade tugewate oksade pääle lendand ja nad peawad säääl nüüd oma õhtust palwet, sidinal ja sädinal. Need tillukesed linnud rõõmustawad jällegi wana, üksikut kurba tamme.

Mai Pung.

10. weebruaril 1920.

Olen kõigest nii tüdind. Tahaksin heljuda kuhugi... Kuhugi kus nii waik, pühalik, ja isegi õudne on. Kusagil salalikus orus tahaksin praegu wiibida, ära kõigest maisest maapäälsest elust, ära eemale neist wäiklaseist igapäewaseist inimesist. Tahaksin heljuda ülesse kõrgele, kaugele aga tiiwad on nõrgad, kas suudawad nad ka kanda mind... Heljuksin waimude orgu sinna, kust nii salalikud muusikhelid kuuldawale tulewad... niisama sala kui minu hinge hääledgi.

Aisne.

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

Kiriwastused.

Kajak. Kui teadustate oma nime, siis ilmub järgmises vihkus, wastasel korral jääwad välja.

Must X. „Wahwa mees“ ei lähe. „Seltsilised“ ehk paigutame järgmisse wihku.

Aisne. Luuletused ei ilmu.

Laine. Kahtleme nende kahegi juures, kas need Teie tööd on.

J. Nurmberg'i trükk, Viljandis